

Volf, Zdeněk: Z osrdcení

Hledat (se) v tichu...

Je to tak trochu meditace a snaha o znovunalezení cesty k člověku a společenství, trochu vzpomínka, snad i nostalgie a povzdech nad současným i minulým světem. A možná že to má i něco z modlitby. A taky z juda...

Básník a inseminátor krav původem z Valašského Meziříčí Zdeněk Volf (nar. 1957) má na svém kontě již několik sbírek. Jmenovat lze konkrétně *Řetězy a ptáci* a *K světu*, obě z roku 1999, dále *Stahy* (2003), *A mrvě prsteny* (2007), *Až na poslední pohled* (2013), *Před modlitbou přiložím* (2017), *Žasl jsem od pily* (2021) či *Boty, paznehty* (2021). Kromě toho publikoval v mnoha sbornících a antologiích, spolupracuje s časopisy *Tvar*, *Kontexty* a *Protimluv* a je rovněž editorem dvou básnických antologií *Chlévská lyrika* (2010) a *Krátká básně* (2020). Ve své předposlední sbírce *Z osrdcení* (2024) přináší meditační, spirituálně laděnou (a bylo by možné označit ji i za intimní) poezii s nádechem melancholie, v níž je znát úsilí o nalézání sebe sama v událostech současného světa, stejně jako autorova náklonost k víře i rozkoš z ticha.

Milejší je mi mše v mezidobí

Kniha je rozdělena do šesti oddílů, z nichž prvních pět (Hledat se, vzdávat, Jsi múza?, Pánská jízda, Po boku a Uložit polena) přináší básně různých rozsahů, od delších útvarů – třeba básně *Dopis* – až po subtilní texty o jednom verši, mnohdy bez názvu, jako třeba: „Ta úleva... milovat“ (s. 77). Krátké básně lze považovat za nejpovedenější z celé knihy (což ale nijak nesnižuje zbylé texty) – jsou totiž schopny na velice malém prostoru jít do hloubky významů: „Přelo jinak / Vzpomněl si / u toho / na sebe.“ (s. 69), nabídnout meditační rovinu: „Poslouchal jsem tvé obrazy. / Bál se otevřít oči. / Před bílou.“ (s. 44), ale mohou v sobě mít i jistou pikaresknost: například básně *Děšť*: „šetří vodu“ (s. 73). Šestý oddíl s názvem *Anděl* pak obsahuje pouze jednu dlouhou stejnojmennou skladbu. Kromě toho je sbírka doplněna šesti ilustracemi Inge Koskové, které vytvářejí vstup ke každému z jednotlivých oddílů. Hlavními motivy jsou – vyjma již zmíněného ticha a motivů náboženských – kupříkladu slova, dech či ústa, ale i ženské vlasy, na nichž prakticky stojí oddíl *Jsi múza?*: „Pili z jednoho hrnku, / jako by se líbali... / Vlasy jsou řekou ženy, / délkou přicházení, pohlázení, / odcházení do bytí bez blízkosti“ (s. 26). Výrazný je rovněž důraz na tělesnost a erotiku: „Nevím, kdo sněhulače / před chatkou nad Velkými Karlovicemi / tvaroval prsy... Jisté však, / ještě ve spodkách po ránu, ze snů / jak ze sněhu“ (s. 41).

Zdeněk Volf se v této sbírce ukazuje jako básník, pro něhož věci běžného života, práce, svatba, manželství, sport, rození dětí, stárnutí či vzpomínání nabývají duchovního rozměru a mísí se v básních s náboženskými motivy, úctou k Bohu, ale i s pocity osamocení a připomínkami konečnosti lidského života a pomíjivosti: „Uklízím ještě kolem/ ohniště. / Nahrnutý kompost / připomíná/ hrob. / O čem mluvili, / zatím nemlčeli. / Co dosud jen dlaněmi, / předotýkat / rty“ (s. 30). Nejlépe náladu některých oddílů sbírky vystihuje následující bezejmenná báseň: „Vnouče... sedmé, / přinášíme ke křtu, osmé / na cestě, nebyť jich / či těch svateb, pohřbů, / nemám tě v lavici po boku, / i na Štědý den modlím se / před večerí sám.“

Nesmírně sympatická je ve Volfově poezii silná tendence k tematizování ticha (s tím souvisí i časté užívání apoiopezi), díky čemuž dochází spíše k rozvíjení jejího kontemplativního charakteru. Opět je možné citovat básně (úvodní), jež je z tohoto hlediska symptomatická: „Milejší je mi mše v mezidobí, / všední, v prázdnou; / při níž se nezdůrazňuje slovo / na úkor ticha, nad vinu / ani odpuštění“ (s. 9). Přesto však nejsou všechny básně jen náhledem do básnickova nitra, některé znepokojují svým náhlým přesahem k mnohým historickým událostem i aktuálním dějům, jichž byl a je lyrický subjekt svědkem. Takovými přesahy, narušujícími meditační ráz básní a vytrhujícími čtenáře ze zdánlivě klidného proudění veršů, jsou třeba vzpomínky na život v totalitě, anebo zpráva o napadení Ukrajiny: „[...] Zrána po vernisáži zní / ze zpráv: na ukrajinské území vtrhla ruská letadla a tanky“ (s. 16).

Přestat spolu mluvit je totéž co ovládat

Lyrický subjekt znovu a znovu zakouší své vlastní nitro a ožívuje vzpomínky a pocity, přemítá nad svým životem, rodinou, láskou i možnostmi souznělosti mezi lidmi. Soudobé rozporv ve společnosti zasahují a ničí nejvyšší hodnoty, hodnoty duchovní a duševní. Devalvace slušnosti a inflace slova vytváří rozkol i v jednotlivci, jenž si najednou není jist, zda je ochoten a schopen uspokojivě reagovat: „– Odpustit církvi bylo i součástí / duchovní obnovy. Odpustit společenství, / v němž se hlasuje pro SPD, slouží nověna / za znovuzvolení prezidenta Zemana; / sype podobností o soli... do ran slov / o milosrdném Samaritánovi – / Ale přestat spolu mluvit, prosit: / stejně... není-liž... jako ovládat“ (s. 12–13).

Jednou z neméně zřetelných linek, v nichž se tyto prožitky tematizují, jsou básně, ve kterých se zřejmě zúčtuje autorův zájem o východní bojové sporty, jež lze vnímat rovněž jako metaforu lidského života, poskytující porozumění vlastní situaci a možná i náznak řešení obnovy vztahu k člověku a společenství: „Skládám v sále sokolovny / k sobě díly žiněnek / než přijdou usednout / uklonit se – / od klavíru, stojanu, počítače; / i těm, kdo nás učili padat, páčit, hodit / ale stále držet za ruku“ (s. 42).

Poezie Zdeňka Volfa je zajímavá a jistě nevystačí jen na jediné přečtení. Nebylo by dobré nazývat ji spirituální nebo meditační, anebo ji zařazovat do jakékoliv jiné škatulky. Jedná se o poezii, ve které je od každého trochu a dohromady mnohem více, než je součet jednotlivých definic. Není to snadné čtení, rozhodně však potřebné.

© Jan Lassner – 2. 4. 2026
další články autora

Chcete nám k článku něco sdělit? Máte k textu připomínku nebo zajímavý postřeh? Napište nám na redakce@iliteratura.cz.

Kupte si knihu:

KOSMAS

Podpořte provoz našich stránek.

Další články z této kategorie

Tlak
BELETRIE ČESKÁ
Ivana Mýšková – 3. 4. 2026
SLOUPEK

Řepa exhibuje
BELETRIE ČESKÁ
Anna Bolavá – 27. 3. 2026
SLOUPEK

A ještě mám celý jeden život
BELETRIE ČESKÁ
Renáta Sedláková – 26. 3. 2026
RECENZE 80%

Almanach znormalizovaných lží
BELETRIE ČESKÁ
Michal Šykora – 20. 3. 2026
SLOUPEK

Se vzpomínkami je nutné se vyrovnat, jakkoli hluboko sahají
BELETRIE ČESKÁ
Martin Liška – 19. 3. 2026
RECENZE 70%

Zázrak psaní
BELETRIE ČESKÁ
Petra Hilová – 13. 3. 2026
SLOUPEK

Další články o spisovatelích:

RECENZE

Volf, Zdeněk: *Boty, paznehty*

RECENZE

Volf, Zdeněk: *Krátká básně*

Přihlásit se k odběru newsletteru

vis@email.cz

Přihlášením k odběru newsletteru souhlasíte se zpracováním vaší e-mailové adresy v rozsahu podle Ochrany osobních údajů.

Odeslat